

nationale ombudsman

Rapport

Politie en Openbaar Ministerie staan onvoldoende stil bij de gevolgen van het opnemen van persoonsgegevens van een getuige in het strafdossier

Inhoudsopgave

Aanleiding	3
Klachtformulering	3
Ontvankelijkheid	4
Het onderzoek	4
Klachtonderdeel 1: naam en andere persoonsgegevens in strafdossier	4
Standpunt verzoeker.....	4
Standpunt politie	6
Reactie verzoeker.....	6
Standpunt OM.....	6
Bevindingen horen.....	6
Reactie verzoeker op verslag van bevindingen.....	9
Klachtonderdeel 2: inhoud proces-verbaal	9
Standpunt verzoeker.....	9
Standpunt politie	10
Bevindingen horen.....	10
Reactie verzoeker op verslag van bevindingen.....	11
Klachtonderdeel 3: door de politie getroffen maatregelen.....	11
Standpunt verzoeker.....	11
Standpunt politie	11
Bevindingen horen en dossieronderzoek	12
Reactie verzoeker op verslag van bevindingen.....	13
Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?.....	14
Beoordelingskader: behoorlijkheidsnormen	14
Beoordeling klachtonderdeel 1: naam en andere persoonsgegevens in strafdossier .	14
Beoordeling klachtonderdeel 2: inhoud proces-verbaal	15
Beoordeling klachtonderdeel 3: door de politie getroffen maatregelen.....	16
Conclusie	17
Slotbeschouwing.....	17
Relevante literatuur en wet- en regelgeving.....	18

Aanleiding

Verzoeker, eigenaar van onderneming 1 en later ook onderneming 2, heeft telefonisch een gesprek met wijkagent X. Hij verstrekt bepaalde informatie en zegt daarna meteen dat niemand mag weten dat de informatie van hem afkomstig is. De informatie is relevant voor een omvangrijk strafrechtelijk onderzoek waar de politie op dat moment mee bezig is.

De wijkagent heeft een aantal weken nadat het telefoongesprek heeft plaatsgevonden een proces-verbaal van het gesprek opgemaakt. Daarin heeft hij verzoekers naam niet genoemd, maar wel diens telefoonnummer. Het proces-verbaal met daarin de verklaring van verzoeker komt terecht in een strafdossier. In het strafdossier staan ook de personalia van verzoeker vermeld onder de noemer 'getuige'. Het strafrechtelijk onderzoek leidt uiteindelijk tot een strafproces tegen een aantal verdachten.

Verzoeker komt er op een zeker moment via anderen achter dat zijn verklaring is neergelegd in een proces-verbaal dat onderdeel uitmaakt van een strafdossier. En hij komt erachter dat ook zijn persoonsgegevens in dat strafdossier staan. Zijn persoonsgegevens en verklaring zijn opgemerkt door mensen die verdacht waren in dat betreffende dossier en die vanuit die hoedanigheid toegang hadden tot de stukken. Verzoeker krijgt via een app-bericht een foto van de betreffende passage in het strafdossier toegestuurd. Het is verzoeker niet bekend wie de foto's van het strafdossier heeft gemaakt.

In de verklaring staan dingen die verzoeker naar eigen zeggen niet heeft gezegd. Op het moment dat dit gedeelte van het strafdossier in de openbaarheid komt, volgt een reeks aan dreigementen en geweld richting verzoeker. Onder meer de ruiten van onderneming 1 van verzoeker worden ingegooid. Verzoeker voelt zich onveilig en vraagt de politie om hem te beschermen. De politie onderneemt actie, maar verzoeker blijft desondanks nog jarenlang last houden van bedreigingen en geweld.

Verzoeker heeft over het opnemen van zijn personalia in het strafdossier een klacht ingediend bij de politie. De politie heeft tijdens het onderzoek het volgende klachtpunt vastgesteld: 'Politieoptreden; afspraak niet nakomen, in de zin dat tegen de afspraak in de naam van verzoeker toch in een proces-verbaal is genoemd.' De politiechef heeft zich, overeenkomstig het advies van de klachtencommissie, onthouden van het geven van een oordeel over de klacht. De standpunten van verzoeker en wijkagent X verschilden volgens de politiechef van elkaar en aan het standpunt van de één kon volgens de politiechef niet meer gewicht worden gehangen dan aan het standpunt van de ander.

Omdat verzoeker zich niet kon vinden in de klachtafhandeling bij de politie, heeft hij een klacht ingediend bij de Nationale ombudsman. Op basis van de informatie van verzoeker heeft de Nationale ombudsman de hiernavolgende klacht geformuleerd.

Klachtformulering

Verzoeker klaagt erover dat de politie en het Openbaar Ministerie (OM) (1) zijn naam en persoonsgegevens in een strafdossier hebben vermeld als getuige, waardoor hij niet anoniem bleef.

Daarnaast klaagt verzoeker erover dat (2) de weergave in het proces-verbaal van wat hij gezegd zou hebben niet juist is.

Tot slot klaagt hij erover dat (3) de politie onvoldoende heeft gedaan om hem en zijn naasten te beschermen tegen strafbare feiten die zijn te relateren aan het bekend worden van zijn naam en overige persoonsgegevens.

Ontvankelijkheid

Op grond van de wet dient een verzoeker een klacht eerst in te dienen bij de overheidsinstantie waar de klacht over gaat, tenzij dit redelijkerwijs niet van hem kan worden gevergd.¹ In dit geval zijn het tweede en derde klachtonderdeel niet afzonderlijk aan de orde gekomen tijdens de interne klachtbehandeling bij de politie. Verzoeker heeft destijds wel al aangegeven dat hij de weergave van wat hij verklaard zou hebben niet juist vond. Het tweede klachtonderdeel was dus wel bekend bij de politie en daarmee is aan het kenbaarheidsvereiste voldaan. Vanwege de samenhang van het derde klachtonderdeel met de andere twee klachtonderdelen heeft de Nationale ombudsman het niet redelijk geacht van verzoeker te vergen dat hij ten aanzien van dit punt opnieuw de interne klachtenprocedure zou doorlopen. De ombudsman heeft de politie laten weten dat dit punt wordt betrokken in het onderzoek.

Vanwege de verantwoordelijkheid van het OM voor de samenstelling van het strafdossier is het eerste klachtonderdeel tevens aangemerkt als klacht over het OM. Omdat het zwaartepunt van de klacht bij de politie ligt, en gelet op het tijdsverloop, heeft de ombudsman het redelijk geacht om de klacht te onderzoeken zonder dat eerst de interne klachtenprocedure van het OM is gevolgd.

Het onderzoek

Bij de opening van het onderzoek heeft de Nationale ombudsman de politie en het OM gevraagd te reageren op de klacht. Ook heeft de ombudsman de politie en het OM gevraagd de relevante stukken voor het onderzoek toe te sturen, zoals processen-verbaal, rapportages en mutaties. Verder hebben onderzoekers van de ombudsman vier betrokken wijkagenten, een rechercheur die betrokken was bij het strafrechtelijk onderzoek en de betrokken officier van justitie gehoord.

Op basis van alle door ons verzamelde informatie komen wij tot de volgende bevindingen.

Klachtonderdeel 1: naam en andere persoonsgegevens in strafdossier

Standpunt verzoeker

Verzoeker stelt dat zijn naam en andere persoonsgegevens niet in het strafdossier hadden mogen worden opgenomen. Hij stelt dat hij op informele wijze heeft gesproken met wijkagent X en dat laatstgenoemde wist dat hij geen informant of getuige wilde zijn dan wel als zodanig te boek wilde staan. Volgens verzoeker hadden wijkagent X en hij de afspraak dat verzoeker wijkagent X in vertrouwen dingen kon vertellen. Verzoeker heeft nooit officieel getuigd. Het enige dat hij heeft gedaan was bellen met de wijkagent die hij kende, om hem informatie te geven. Voor zover wijkagent X stelt dat hij niet anders kon dan het vastleggen van de informatie, stelt verzoeker zich op het standpunt dat hij hiervan in dat geval op voorhand op de hoogte had moeten worden gebracht. Dan had kunnen worden nagedacht over de manier van verklaren, zoals bijvoorbeeld verklaren onder nummer. Verzoeker stelt dat de wijkagent hem niet heeft gewezen op de mogelijkheden om anoniem te verklaren.

¹ Artikel 9:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, zie bijlage.

Manieren om anoniem informatie te delen met de politie

Er zijn verschillende manieren om al dan niet (gedeeltelijk) anoniem informatie te delen met de politie. De manier waarop iemand informatie deelt kan gevolgen hebben voor de waarde die de informatie op een later moment heeft.

Informatie delen met wijkagent

Iemand kan informatie delen met een wijkagent. Wanneer deze informatie voor de politie van waarde is moet de wijkagent de verkregen informatie neerleggen in een proces-verbaal. Een wijkagent kan zijn bron niet afschermen en dient te beschrijven hoe hij aan bepaalde informatie is gekomen. Als de wijkagent dat niet doet is de informatie niet bruikbaar.

Meld Misdaad Anoniem (MMA)

Informatie delen zonder jezelf bekend te maken kan bij MMA. MMA ziet geen gegevens van de melder en slaat telefoongesprekken en online gegeven informatie niet op. MMA maakt geen onderdeel uit van de politie, maar wordt geëxploiteerd door de onafhankelijke stichting NL Confidential. Omdat de informatie die via MMA wordt gegeven anoniem en daarmee niet controleerbaar is, heeft deze minder bewijskracht in een strafproces.

Team Criminele Inlichtingen (TCI)

Wanneer iemand uitdrukkelijk aangeeft anoniem te willen blijven, kan deze getuige worden verwezen naar het TCI. Het TCI verzamelt informatie over ernstige misdrijven. Het TCI mag de identiteit van haar bronnen afschermen. De naam- en persoonsgegevens van de getuige zijn enkel bekend binnen het TCI. Iemand die in contact met het TCI een verklaring aflegt is formeel gezien een 'informant' van de politie. Dat geldt niet voor iemand die op een andere manier informatie verstrekt aan de politie. Wanneer iemand bepaalde informatie al heeft gedeeld met een opsporingsambtenaar, is het niet meer mogelijk om de informatie met TCI te delen.

Getuige horen onder nummer

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om te worden gehoord onder nummer. In dat geval wordt de getuige door de infodesk van de recherche als anonieme getuige ingevoerd. De getuige wordt dan anoniem gehoord. De anonimiteit van de getuige kan echter in het geding komen als de verdediging tijdens het strafproces de identiteit van de getuige opvraagt. Er is dus geen garantie op daadwerkelijke anonimiteit.

Bedreigde getuige

Deze vorm van verklaren is geregeld in artikel 226a en verder van het Wetboek van strafvordering. Het moet gaan om een geval waarin een getuige of andere persoon zich, met het oog op de door de getuige af te leggen verklaring, zodanig bedreigd kan achten dat redelijkerwijs moet worden aangenomen dat moet worden gevreesd voor het leven, de gezondheid of de veiligheid dan wel de ontwrichting van het gezinsleven of het sociaal-economisch bestaan van die getuige of andere persoon, én de getuige te kennen heeft gegeven wegens deze bedreiging geen verklaring af te willen leggen. De rechter-commissaris kan in dat geval ambtshalve, dan wel op vordering van de officier van justitie of op verzoek van de verdachte of van de getuige, bevelen dat ter gelegenheid van het verhoor van de getuige diens identiteit verborgen wordt gehouden.²

² Artikel 226, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering, zie bijlage.

Standpunt politie

Politiechef

In reactie op de brief waarmee het onderzoek is geopend heeft de politiechef de Nationale ombudsman laten weten dat hij dit klachtonderdeel ongegrond acht.

De politiechef stelt zich op het standpunt dat verzoeker de informatie ongevraagd, op eigen initiatief en niet-anoniem met de wijkagent heeft gedeeld. Pas nadat verzoeker de informatie had verstrekt aan de wijkagent, vroeg hij de wijkagent zijn persoonsgegevens niet te vermelden, aldus de politiechef. De politiechef stelt dat verzoeker had kunnen en moeten weten dat hij de informatie die hij de wijkagent gaf niet anoniem kon delen. Volgens de politiechef heeft de wijkagent verzoeker nooit absolute geheimhouding toegezegd. Daarmee zou hij zijn functie en ambt hinderen. Ook gelet op de eerdere contacten tussen verzoeker en de wijkagent had verzoeker volgens de politiechef moeten weten dat hij niet van anonimiteit kon uitgaan. De politiechef wijst erop dat verzoeker op de hoogte was van de mogelijkheden om anoniem te melden, maar dat verzoeker van deze mogelijkheden geen gebruik wilde maken. De informatie die verzoeker deelde was van dien aard dat de wijkagent deze informatie niet onder zich kon houden. Het ging volgens de politiechef om zware criminaliteit. Door niet de naam van verzoeker in het proces-verbaal te vermelden heeft de wijkagent de anonimiteit van verzoeker volgens de politiechef zoveel als mogelijk beschermd.

Reactie verzoeker

In zijn reactie op het standpunt van de politiechef handhaaft verzoeker zijn standpunt dat hij met wijkagent X zou hebben afgesproken dat het telefoongesprek op anonieme basis zou plaatsvinden. Hij wijst er hierbij onder meer op dat de titel van het stuk tekst over het telefoongesprek in de samenvatting van het proces-verbaal "Anoniem telefoongesprek met wijkagent" heet. Dit impliceert volgens verzoeker dat de wijkagent wist dat het ging om een anonieme verklaring. Ook wijst verzoeker in dit verband op het 'Gesprekverslag betrokken medewerker', dat onderdeel uitmaakt van het interne klachtdossier van de politie, waaruit volgens hem zou volgen dat de intentie van wijkagent X was om verzoeker anoniem te houden. Verder stelt verzoeker zich op het standpunt dat hij voorafgaand aan het telefoongesprek met wijkagent X nooit is geweest op de mogelijkheid om te verklaren bij TCI of MMA. Tot slot stelt verzoeker dat, voor zover hij in het verleden informatie met wijkagent X zou hebben gedeeld, het is gelukt verzoeker buiten de boeken te houden. Hierdoor mocht verzoeker er naar eigen zeggen op vertrouwen dat dat ook dit keer het geval zou zijn. Maar verzoeker stelt ook dat het hem niet bekend is dat hij eerder informatie met wijkagent X zou hebben gedeeld in een strafprocedure.

Standpunt OM

College van procureurs-generaal van het OM

Het college heeft in reactie op de brief van de Nationale ombudsman waarbij het onderzoek is geopend laten weten dit klachtonderdeel ongegrond te achten. Hierbij verwijst het college naar het hierna weergegeven standpunt van de officier van justitie.

Bevindingen horen

Wijkagenten X en Y

Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman zijn wijkagenten X en Y tweemaal gehoord, waarvan één keer afzonderlijk. Uit deze gesprekken kwam het volgende naar voren.

Wijkagent X stelt dat de politie, op het moment dat hij het betreffende telefoongesprek voerde met verzoeker, onder grote druk stond vanwege grootschalige problemen in de wijk in gemeente A waar verzoeker woonde

en werkte. Angst regeerde en de wijk had last van intimidatie door bepaalde groepen in die periode, aldus wijkagent X. Verder kwam de politie volgens wijkagent X moeilijk aan informatie. Af en toe werden anonieme briefjes met informatie in de brievenbus van het politiebureau gedaan. Tijdens het telefoongesprek tussen verzoeker en wijkagent X, dat niet lang duurde, kwam verzoeker volgens wijkagent X opeens met vrij specifieke informatie over personen die betrokken waren bij zware criminele activiteiten.

Wijkagent X stelt dat verzoeker tijdens het gesprek heeft verzocht de gegeven informatie vertrouwelijk te behandelen. Wijkagent X stelt dit niet te hebben toegezegd. Hij stelt dat hij heeft geworsteld met de vraag hoe om te gaan met de verkregen informatie. Hij schatte in dat verzoeker in de problemen zou komen als bekend zou worden dat hij deze informatie aan de politie had gegeven. Door de teamleiding werd echter druk uitgeoefend om toch een proces-verbaal op te maken. Ongeveer zes weken na het betreffende telefoongesprek heeft wijkagent X een proces-verbaal opgesteld. Hij vond dat hij dit vanuit zijn functie als politieambtenaar verplicht was te doen. Hoewel hij zich er op dat moment bewust van was dat dit problemen voor verzoeker zou kunnen opleveren, kon hij naar eigen zeggen niet anders. Wijkagent X stelt na overleg te hebben besloten enkel het telefoonnummer van verzoeker in het proces-verbaal te vermelden, met het doel om verzoeker te sparen. Wijkagent X koos er verder voor verzoeker niet te informeren over het opmaken van het proces-verbaal, om te voorkomen dat het onderzoek van de recherche zou worden verstoord.

Wijkagent Y, die in die periode de leidinggevende was van wijkagent X, stelt met wijkagent X te hebben gesproken over het opnemen van de verkregen informatie in een proces-verbaal. Wijkagent Y stelt met een rechercheur die was belast met het onderzoek naar de gebeurtenissen in gemeente A te hebben gesproken over de gevoeligheid van de informatie. Hij stelt dat met de recherche is gesproken over de problemen die voor verzoeker zouden ontstaan op het moment dat bekend zou worden dat de informatie van hem afkomstig was. Verder stelt hij dat met de recherche is besproken dat het belangrijk was dat de personalia van verzoeker niet in het strafdossier zouden worden vermeld. Hierover is volgens wijkagent Y een harde afspraak gemaakt tussen de wijkagenten en de recherche. Wijkagent Y stelt dat de oplossing was om enkel het telefoonnummer van verzoeker in het proces-verbaal te vermelden.

Wijkagent X stelt dat verzoeker, vóór het betreffende telefoongesprek, meermaals de gelegenheid is geboden om als informant te praten met het TCI. Ook wijkagent Y herinnert zich dat wijkagent X verzoeker deze gelegenheid heeft geboden. Verzoeker wilde hier echter niet van weten. Ook is verzoeker er in die periode volgens wijkagent X op gewezen dat hij informatie kon delen met MMA. Maar ook van die mogelijkheid wilde verzoeker geen gebruik maken, aldus wijkagent X.

De wijkagenten stellen te hebben geleerd van deze casus. Zij geven aan dat wijkagenten zich ervan bewust moeten zijn dat zij een burger, wanneer diegene hen vertrouwelijke informatie verstrekt, een halt moeten roepen en hem moeten informeren over de gevolgen van het geven van de vertrouwelijke informatie en de mogelijkheden om anoniem te verklaren. In de praktijk is dat echter niet altijd even makkelijk, aldus de wijkagenten.

Rechercheur

Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman is ook één van de coördinatoren van het team van de recherche dat onderzoek deed naar deze zaak gehoord. Uit dit gesprek kwam het volgende naar voren.

De rechercheur licht toe dat zijn team tijdens het onderzoek het proces-verbaal van wijkagent X ontving. Tot dat moment had de rechercheur nog nooit over verzoeker gehoord. Hoewel in het proces-verbaal stond dat verzoeker zich niet bekend wilde maken, konden de gegevens van verzoeker makkelijk worden achterhaald door het telefoonnummer waarmee hij had gebeld, en wat in het proces-verbaal was vermeld, na te trekken. Verzoeker weigerde een afspraak te maken met de recherche om de zaak te bespreken. Daarom is door de recherche de informatie uit het proces-verbaal gebruikt.

Volgens de rechercheur komt het vaker voor dat iemand informatie deelt met de wijkagent, terwijl die persoon anoniem wil blijven. Dat is een probleem volgens hem. Als de informatie belangrijk (genoeg) is, moet de wijkagent daar iets mee. De wijkagent kan zijn bron niet afschermen. Wanneer een wijkagent in het proces-verbaal bijvoorbeeld 'een mij bekend persoon' schrijft, en de zaak komt voor de rechter, gelast de rechter alsnog dat de bron wordt prijsgegeven. Als dat vervolgens niet gebeurt, kan de informatie niet worden gebruikt voor de bewijsvoering. Informatie afkomstig van een wijkagent kan volgens de rechercheur alleen worden gebruikt als er personalia worden prijsgegeven.

Er wordt volgens de rechercheur door de recherche tijdens een onderzoek wel nagedacht over de vraag of iemand in de problemen kan komen doordat zijn naam en persoonsgegevens in het strafdossier staan. Het is weleens voorgekomen dat iemand in zijn onwetendheid iets had verklaard waarvan de recherche wist dat de impact heel groot was. Toen is in samenspraak met de officier van justitie besloten de naam en persoonsgegevens niet in het dossier op te nemen. In het geval van verzoeker is die afweging volgens de rechercheur ook gemaakt, maar is een andere keuze gemaakt. Verzoeker had zijn naam niet afgeschermd en het belang van de verklaring in het onderzoek was groot. En ook wanneer verzoeker zijn telefoonnummer wel zou hebben afgeschermd, waren zijn naam en persoonsgegevens vermoedelijk in het strafdossier terechtgekomen, aldus de rechercheur. In dat geval had de recherche de historische printgegevens van de telefoon van de wijkagent kunnen opvragen en dan zou alsnog zijn nummer zijn achterhaald. Verder had de recherche volgens de rechercheur op basis van de informatie die verzoeker had gegeven niet verwacht dat zo veel problemen zouden ontstaan voor verzoeker. En de verklaring was voor de recherche erg waardevol.

Officier van justitie

Tijdens het onderzoek is de bij deze zaak betrokken officier van justitie (hierna: zaaksofficier) gehoord. Uit dit gesprek kwam het volgende naar voren.

De zaaksofficier stelt dat het strafrechtelijk onderzoek vrij omvangrijk was. Zij was als zaaksofficier degene die verantwoordelijk was voor de samenstelling van het procesdossier. Bij de samenstelling van het dossier is volgens de zaaksofficier aandacht voor de vraag of gegevens van een 'informele' getuige wel of niet in het dossier moeten komen. Die afweging is in dit geval ook gemaakt. De zaaksofficier stelt dat zij wist dat verzoeker zich niet bekend wilde maken, maar zij wist niet waarom niet. Op het moment dat de wijkagent het proces-verbaal had opgemaakt behoorde die informatie echter tot haar onderzoek. Ook de persoonsgegevens maken dan onderdeel uit van het procesdossier. De verklaring van verzoeker was waardevol voor het OM en hieruit bleek duidelijk dat de situatie urgent was, aldus de zaaksofficier. Zij stelt dat daarom verder werd gerechercheerd. In dat geval is het volgens haar onvermijdelijk dat de gegevens van de betreffende getuige in het procesdossier komen. De zaaksofficier stelt dat zij niet wist dat wijkagent X verzoeker wilde beschermen door niet zijn naam, maar alleen zijn telefoonnummer in het proces-verbaal op te nemen. Over de veiligheid van verzoeker is in dit geval niet specifiek nagedacht, aldus de zaaksofficier. Zij stelt dat meerdere mensen de naam van de verdachte Q hadden genoemd en dat het OM niet had verwacht dat de gevolgen voor verzoeker groot zouden zijn. Ook wijst zij er in dit verband op dat het strafblad van de verdachte niet indrukwekkend was. Door de informatie te delen met de wijkagent zoals verzoeker heeft gedaan, heeft hij het risico genomen dat zijn gegevens openbaar zouden worden, aldus de zaaksofficier.

Communicatie tussen het wijkteam, de recherche en de officier van justitie

Volgens wijkagenten X en Y was de communicatie tijdens het strafrechtelijk onderzoek tussen het wijkteam en de recherche slecht. Het was volgens de wijkagenten de bedoeling dat de recherche wekelijks bij het overleg van het wijkteam zou aanschuiven om informatie te delen en op te halen. De wijkagenten wijzen er in dit verband op dat zij, vanwege hun kennis van en banden met de wijk, over veel informatie beschikten. Na een paar weken was de recherche echter niet meer aanwezig bij het overleg en van de aanwezige kennis bij het wijkteam is nauwelijks gebruik gemaakt. De wijkagenten waren niet op de hoogte van beslissingen van de recherche die in het kader van het onderzoek werden genomen en die betrekking hadden op inwoners van de wijk. Zij kwamen er op het moment dat verzoeker wijkagent X confronteerde bijvoorbeeld pas achter dat

de personalia van verzoeker in het strafdossier waren opgenomen. Dat de recherche niet was gestationeerd op het bureau bij het wijkteam, droeg ook niet bij aan de communicatie, aldus de wijkagenten.

De rechercheur stelt dat er in het begin discussie was over het ter beschikking stellen van informatie door de wijkagenten aan de recherche. De recherche ging aan het begin van het onderzoek wekelijks langs bij de wijkagenten voor een gesprek, aldus de rechercheur. Hij kan zich niet herinneren dat tijdens die gesprekken is gesproken over de wijze waarop moest worden omgegaan met de vertrouwelijkheid van verzoeker. Het zou volgens hem kunnen dat een van de betrokken wijkagenten in een overleg met het hoofd van het rechercheteam heeft gezegd dat het belangrijk was dat verzoeker beschermd zou worden en dat zijn naam en persoonsgegevens niet in het dossier mochten komen. De wijkagent had zich er volgens de rechercheur echter bewust van moeten zijn dat het enkel noemen van het telefoonnummer van verzoeker in het proces-verbaal niet zou kunnen leiden tot het anoniem blijven van verzoeker.

Contact tussen de zaakofficier en de wijkagenten was er in het geheel niet. Enkel de recherche had contact met de zaakofficier.

De zaakofficier stelt zich op het standpunt dat het OM en de recherche, achteraf gezien, niet hetzelfde wisten als de wijkagenten.

Reactie verzoeker op verslag van bevindingen

Verzoeker heeft in reactie op het verslag van bevindingen uitgebreid gereageerd op de standpunten van de wijkagenten, rechercheur en officier van justitie. Per klachtonderdeel wordt deze reactie, voor zover deze niet ook op een eerder moment is gegeven en voor zover hier van belang, kort weergegeven.

Verzoeker stelt dat wijkagent X of zijn leidinggevende verzoeker, nadat het telefoongesprek had plaatsgevonden, ten onrechte niet alsnog de gelegenheid hebben gegeven om een anonieme melding te doen. Verzoeker stelt dat hij op die manier beschermd had kunnen worden. Verder stelt verzoeker zich op het standpunt dat wijkagent X, door verzoeker niet in te lichten over het opnemen van zijn verklaring in een proces-verbaal, ervoor heeft gezorgd dat verzoeker niet de gelegenheid had zijn verklaring uit te breiden dan wel aan te passen. Het na zes weken opmaken van het proces-verbaal is bovendien in strijd met het bepaalde in artikel 152 van het Wetboek van strafvordering³, aldus verzoeker. Op grond van dit artikel moet een proces-verbaal 'ten spoedigste' worden opgemaakt. Verzoeker stelt voorts dat het enkel opnemen van het zijn telefoonnummer in het proces-verbaal hem op geen enkele manier kon beschermen.

Wat betreft het standpunt van de rechercheur merkt verzoeker op dat niemand verzoeker heeft gewezen op de consequentie van het niet in gesprek gaan met de recherche.

Klachtonderdeel 2: inhoud proces-verbaal

Standpunt verzoeker

Verzoeker stelt dat de inhoud van het proces-verbaal, zoals ook weergegeven in het strafdossier, niet klopt. Volgens de inhoud van het proces-verbaal heeft verzoeker de naam van een jongen genoemd en daarbij bepaalde informatie over hem verstrekt. Verzoeker stelt die informatie nooit te hebben gegeven en de naam van die jongen nooit te hebben genoemd. Hij had die informatie niet en kon die informatie dus ook niet hebben gegeven, stelt hij. Ook stelt verzoeker de verklaring die door hem zou zijn gegeven nooit te hebben gezien en daaronder nooit een handtekening te hebben gezet. Omdat het voor een strafzaak van groot belang is dat de inhoud van een proces-verbaal klopt, had de politie, op het moment dat verzoeker liet weten

³ Zie bijlage.

dat de inhoud van het proces-verbaal onjuist was, direct daarnaar moeten handelen. De politie had bijvoorbeeld een aanvullend proces-verbaal op kunnen maken met daarin zijn aanvullende verklaring, aldus verzoeker. Verzoeker stelt dat wijkagent Y, die tijdens het telefoongesprek tussen verzoeker en wijkagent X bij laatstgenoemde in de buurt was, tijdens een telefoongesprek heeft bevestigd dat wat in het proces-verbaal staat niet juist is. Verzoeker heeft van dit telefoongesprek twee geluidsfragmenten. Wijkagent Y zou volgens verzoeker hebben verteld dat door de politie fouten zijn gemaakt waarvan verzoeker de dupe is geworden.

Geluidsfragmenten

Verzoeker heeft de twee geluidsfragmenten van het telefoongesprek tussen hem en wijkagent Y aan de Nationale ombudsman toegestuurd. Hierna volgt de transcriptie van beide geluidsfragmenten. Hierbij is verzoeker weergegeven als 'V' en wijkagent Y als 'Y'.

Geluidsfragment 1

V: "gewoon nu het meest belangrijke is"

Y: "ja"

V: "is dat jij gewoon zegt dat jij bij het gesprek erbij was en dat ik niet heb gezegd over Q dat [...]"

Y: "dat dat dat heb ik niet gehoord"

V: "precies en daar ben ik heel blij mee dat je dat niet hebt gehoord want dat staat wel in het dossier"

Geluidsfragment 2

V: "wat zeg je"

Y: "daar heeft wijkagent X met mij ook niet over gesproken"

V: "dus wijkagent X heeft nooit tegen jou gezegd, terwijl je zijn teamleider bent, van ik heb gehoord dat Q [...]"

Y: "nee"

V: "en jij hebt het ook niet uit mijn mond horen zeggen"

Y: "nee"

V: "nou dan zijn we toch heel makkelijk klaar waarom staat het dan zwart op wit in een dossier daar begrijp ik helemaal niks van"

Standpunt politie

Politiechef

De politiechef heeft de Nationale ombudsman laten weten dit klachtonderdeel ongegrond te achten. De politiechef stelt dat wijkagent X het telefoongesprek tussen hem en verzoeker naar eer en geweten op ambtseed heeft weergegeven in het proces-verbaal.

Bevindingen horen

Wijkagenten X en Y

Wijkagent X stelt zich op het standpunt dat de inhoud van het proces-verbaal klopt. Ook wijkagent Y stelt zich op het standpunt dat de inhoud van het proces-verbaal helemaal klopt.

Zowel wijkagent X als wijkagent Y hebben de twee geluidsfragmenten van het telefoongesprek tussen verzoeker en wijkagent Y tijdens de gesprekken met medewerkers van de Nationale ombudsman beluisterd.

Wijkagent Y stelt dat hij tijdens het telefoongesprek tussen verzoeker en wijkagent X niet heeft gehoord dat verzoeker de naam Q heeft genoemd, maar dat verzoeker wel degelijk suggereerde dat Q [...]. Hij wijst erop dat hij verzoeker, tijdens het telefoongesprek tussen verzoeker en hem, hierop meerdere keren heeft gewezen. Dit komt echter niet terug in de geluidsfragmenten. Wijkagent Y benadrukt in dit verband dat de

twee geluidsfragmenten maar korte, en door verzoeker uitgekozen, fragmenten uit een langer telefoongesprek zijn.

De wijkagenten wijzen erop dat verzoeker tijdens het telefoongesprek met wijkagent X heeft gezegd dat hij alles wat hij had gezegd zou ontkennen wanneer hem daarnaar werd gevraagd. Het verrast hen dan ook niet dat verzoeker stelt dat hij de informatie die in het proces-verbaal is neergelegd niet heeft gegeven.

Omdat de inhoud van het proces-verbaal klopt, was er volgens de wijkagenten geen aanleiding om een aanvullend proces-verbaal op te stellen. Verder klopt het dat verzoeker de verklaring niet heeft gezien en dus ook niet heeft ondertekend, aldus de wijkagenten.

Reactie verzoeker op verslag van bevindingen

Verzoeker wijst er in reactie op het verslag van bevindingen op dat ook het tijdsverloop van zes weken tussen het betreffende telefoongesprek en het opmaken van het proces-verbaal een rol kan hebben gespeeld bij de onjuiste weergave van de gegeven informatie in het proces-verbaal.

Klachtonderdeel 3: door de politie getroffen maatregelen

Standpunt verzoeker

Verzoeker klaagt erover dat de beveiligingsmaatregelen, die door de politie zijn getroffen nadat zijn verklaring in de openbaarheid kwam, tekortschieten. Vanaf het moment dat zijn verklaring in de openbaarheid kwam, worden verzoeker en zijn familie bedreigd, geïntimideerd en fysiek belaagd. Zo is een ruit van onderneming 1 van verzoeker ingegooid. En in het voorjaar van 2019 zijn tweemaal de ruiten van de woning van de ouders van verzoeker en de ruiten van onderneming 2 ingegooid. Daarnaast ontving verzoeker een dreigbrief en een pakket dat hij niet had besteld. Verzoeker verwijst in dit verband ook op negatieve reviews die op internet bij zijn ondernemingen zijn geplaatst, die verwijzen naar de verklaring van verzoeker in het strafdossier. Ook is een handgranaat voor de deur van onderneming 2 van verzoeker gelegd. Verzoeker stelt dat zijn ondernemingen niet meer de klandizie hebben als voorheen. Hierdoor zit verzoeker ook financieel aan de grond. Verzoeker stelt dat de politie onvoldoende maatregelen heeft getroffen. Hij wijst er in dit verband op dat de politie de noodknop die hij had gekregen, te vroeg weer heeft meegenomen. Ook heeft de politie volgens verzoeker onvoldoende gedaan om een urgentie voor hem te regelen voor een nieuwe woning.

Standpunt politie

Politiechef

De politiechef heeft de Nationale ombudsman laten weten dit klachtonderdeel ongegrond te achten. De politiechef stelt voorop dat in Nederland een ieder in eerste instantie zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen veiligheid. Wanneer iemand op eigen kracht geen weerstand kan bieden aan een bedreiging ontstaat er verantwoordelijkheid voor de overheid. De overheid kan dan aanvullende beveiligingsmaatregelen nemen, aldus de politiechef.

De politiechef stelt dat van 2 op 3 augustus 2017 een ruit van verzoeker is ingegooid. Verzoeker heeft volgens de politiechef toen zelf beveiligende aanpassingen gedaan, maar ook de politie heeft toen maatregelen genomen. Er is een noodknop aan verzoeker uitgereikt waarmee verzoeker met voorrang contact met de politiemeldkamer kon opnemen. Verzoeker had hierover de beschikking gedurende bijna zestien maanden. Verder stelt de politiechef dat verzoeker een (andere) wijkagent als vast contactpersoon heeft gekregen. Deze wijkagent heeft de situatie gemonitord en was beschikbaar voor contact met verzoeker.

Verder stelt de politiechef dat in november 2017 ook diverse veiligheidsmaatregelen rond het pand van verzoeker zijn getroffen.

Bevindingen horen en dossieronderzoek

In reactie op het verzoek van de Nationale ombudsman aan de politie om aanvullende informatie te verstrekken over de manier waarop de politie met de bedreigingen aan het adres van verzoeker is omgegaan, liet de politie ons het volgende weten.

Naast de door de politiechef genoemde noodknop, was op het adres van verzoeker een Afspraak op Locatie (AOL) in het meldkamersysteem actief. Dat betekent dat meldingen over dat adres met voorrang worden opgepakt. Verder zijn er voor rekening van de politie aan het pand van verzoeker maatregelen getroffen die het wederrechtelijk binnendringen of het naar binnen gooien van voorwerpen moesten voorkomen dan wel vertragen. Er is bijvoorbeeld een verbetering van hang- en sluitwerk aangebracht en de ruiten zijn beplakt met veiligheidsfolie. Deze maatregelen waren volgens de politie voldoende voor het dreigingsniveau dat was ingeschat.

Wijkagenten A en B

Teneinde meer informatie over dit klachtonderdeel te verkrijgen, zijn tijdens het onderzoek wijkagenten A en B gehoord. Wijkagent A was contactpersoon voor verzoeker vanaf het moment dat de eerste steen door de ruit van onderneming 1 van verzoeker vloog. Wijkagent B werd anderhalf jaar daarna contactpersoon voor verzoeker.

Wijkagent A heeft toegelicht dat het besluit beveiligingsmaatregelen te treffen is genomen door de vervanger van de gebiedsofficier, de teamchef van de politie en een medewerker van het team Bewaken en Beveiligen van de politie. Ook was er een ambtenaar integrale veiligheid van de gemeente betrokken bij dit besluit. Het besluit werd genomen nadat de ruit van onderneming 1 was ingegooid. Het team Bewaken en Beveiligen heeft voorafgaand aan het treffen van de beveiligingsmaatregelen een afspraak met verzoeker gehad. Vervolgens zijn de verschillende maatregelen getroffen. Naast de noodknop, een AOL en de beveiligingsmaatregelen aan het pand van verzoeker stond er een opvallende camera van de gemeente voor onderneming 1. Ook stond er een heimelijke camera van het team Bewaken en Beveiligen bij de overburen.

Wat betreft de duur van de getroffen beveiligingsmaatregelen stelt wijkagent B dat de camera's een aantal maanden bij onderneming 1 hebben gestaan. Op initiatief van wijkagent A is de periode dat verzoeker de beschikking had over de noodknop op zeker moment verlengd. Op het moment dat verzoeker de noodknop moest inleveren waren de camera's volgens wijkagent B al weg.

Wijkagent B herinnert zich dat op een bepaald moment een handgranaat voor onderneming 2 van verzoeker werd neergelegd. Op dat moment is er weer contact opgenomen met het team Bewaken en Beveiligen. Er werd toen ingeschat dat de handgranaat was gericht op onderneming 2 en niet op de persoon van de verzoeker. Verder zou de aanleiding voor het neerleggen van de handgranaat volgens de politie een andere zijn geweest dan de vermelding van de persoonsgegevens van verzoeker in het strafdossier.

Op dit moment zijn er geen beveiligingsmaatregelen van kracht bij verzoeker. Het afgelopen jaar namen de verzoeken van verzoeker om beveiligingsmaatregelen te treffen volgens wijkagent B af. Er heeft toen nog een gesprek met de burgermeester plaatsgevonden omdat verzoeker zich niet gehoord voelde. Toen is ook gesproken over een nieuwe woning voor verzoeker. Uiteindelijk heeft dit nergens toe geleid. Verzoeker had de gemeente om een urgentie gevraagd. De politie heeft hierbij geen rol gespeeld, aldus wijkagenten A en B. Op een zeker moment was er een woning in een andere gemeente beschikbaar, maar daar wilde verzoeker niet heen. Verzoeker heeft volgens de wijkagenten verder zelf geen moeite gedaan om een nieuwe woning te vinden.

Wijkagenten A en B stellen dat de politie veel tijd en energie heeft gestoken in verzoeker en de situatie waarin hij verkeerde. Naast de getroffen beveiligingsmaatregelen heeft het wijkteam op de achtergrond in de wijk onderzoek gedaan naar de ernst van de dreigingen richting verzoeker.

Wat betreft het contact tussen verzoeker en de wijkagenten stellen wijkagenten A en B zich op het standpunt dat de communicatie met verzoeker vaak moeizaam verliep. Verzoeker vroeg en verwachtte veel van de politie, terwijl hijzelf nauwelijks met informatie over de brug kwam of actie ondernam.

Reactie verzoeker op verslag van bevindingen

Verzoeker vindt het onbegrijpelijk dat, gelet op de aard van de strafzaak, niet is nagedacht over zijn veiligheid op het moment dat zijn telefoonnummer in het proces-verbaal werd opgenomen. Verzoeker vindt het verder opvallend dat hij nooit is geïnformeerd over de data waarop de zittingen in het kader van de strafzaak plaatsvonden en dat rondom die data geen extra beveiligingsmaatregelen zijn getroffen. Verzoeker stelt voorts dat hij nooit een woning aangeboden heeft gekregen.

Verzoeker heeft laten weten dat de bedreigingen en het geweld nog altijd aanhouden. Afgelopen jaar zijn de ruiten van onderneming 2 ingegooid en is zijn auto bekrast, aldus verzoeker.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Beoordelingskader: behoorlijkheidsnormen

De Nationale ombudsman beoordeelt het handelen van de overheid aan de hand van door hem opgestelde behoorlijkheidsnormen. De behoorlijkheidsnormen waaraan de ombudsman toetst zijn in dit geval het vereiste van goede organisatie, het vereiste van integriteit en het vereiste van voortvarendheid. Deze behoorlijkheidsnormen zijn hierna weergegeven. Vervolgens beoordelen we het handelen van de politie en voor zover van toepassing het OM.

Goede organisatie

De overheid zorgt ervoor dat haar organisatie en haar administratie de dienstverlening aan de burger ten goede komt. Zij werkt secuur en vermijdt slordigheden. Eventuele fouten worden zo snel mogelijk hersteld. Dat betekent in dit geval dat de politie en het OM intern en over en weer op de hoogte zijn van wat er speelt in hun organisaties.

Integriteit

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid integer handelt en een bevoegdheid alleen gebruikt voor het doel waarvoor deze is gegeven. Dat betekent in dit geval dat een burger mag verwachten dat de politie haar taken op een gewetensvolle wijze uitvoert. Van de politie en haar medewerkers mag worden verwacht dat zij hun bevoegdheden niet misbruiken.

Voortvarendheid

Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat de overheid zo snel en slagvaardig als mogelijk handelt. Dat betekent in dit geval dat de politie moet handelen op het moment dat duidelijk wordt dat haar beslissingen voor een burger bepaalde consequenties kunnen hebben, die verzacht of misschien voorkomen kunnen worden.

Beoordeling klachtonderdeel 1: naam en andere persoonsgegevens in strafdossier

De Nationale ombudsman stelt bij de beoordeling van dit klachtonderdeel vast dat verzoeker tijdens een telefoongesprek informatie heeft gedeeld met wijkagent X. Voor zowel verzoeker als wijkagent X was duidelijk dat deze informatie van belang was voor een omvangrijk strafrechtelijk onderzoek dat op dat moment liep. Verzoeker wilde dat de informatie vertrouwelijk behandeld werd, in die zin dat niet bekend zou worden dat de informatie afkomstig was van verzoeker. Verzoeker stelt dat hij hierover een afspraak heeft gemaakt met wijkagent X. Wijkagent X stelt geen vertrouwelijkheid te hebben toegezegd, omdat hij dit niet kón toezeggen. Wijkagent X heeft geworsteld met de vraag wat te doen met de verkregen informatie. Hij wist dat verzoeker in de problemen zou kunnen komen op het moment dat op straat zou komen te liggen dat verzoeker informatie had gedeeld met de politie. Tegelijkertijd wist hij dat hij vanuit zijn functie als politieambtenaar verplicht was de informatie neer te leggen in een proces-verbaal. Wijkagent X heeft uiteindelijk zes weken na het telefoongesprek het proces-verbaal opgemaakt en heeft hierin, voor wat het waard was, enkel het telefoonnummer van verzoeker opgenomen.

Interne klachtafhandeling

Allereerst vindt de Nationale ombudsman het oordeel van de politiechef over dit klachtonderdeel opmerkelijk. De politiechef onthield zich overeenkomstig het advies van de klachtencommissie van een oordeel omdat de standpunten van verzoeker en wijkagent X uiteenliepen. Aan het standpunt van de een kon volgens de politiechef niet meer gewicht worden gehangen dan aan het standpunt van de ander. Uit het voorgaande blijkt echter dat de standpunten van verzoeker en wijkagent X helemaal niet zo ver uit elkaar liggen. Wijkagent X dacht niet lichtzinnig over de situatie en was zich ervan bewust dat verzoeker tijdens het

telefoongesprek om vertrouwelijkheid had gevraagd. Er is enkel verschil van mening over het al dan niet toezeggen van het vertrouwelijk houden van het gesprek.

Beoordeling Nationale ombudsman

Het antwoord op de vraag of verzoeker en wijkagent X wel of niet hadden afgesproken dat het betreffende telefoongesprek vertrouwelijk zou plaatsvinden, laat de Nationale ombudsman bij de beoordeling van dit klachtonderdeel in het midden. De ombudsman beoordeelt hoe de politie en het OM met de naam en andere persoonsgegevens van verzoeker zijn omgegaan, nadat verzoeker de informatie had gedeeld met wijkagent X.

Een burger mag van de politie en het OM verwachten dat zij hun organisaties op orde hebben en dat zij intern en onderling weten wat er speelt in een lopende zaak. Dat was hier niet het geval. De communicatie tussen het wijkteam enerzijds en de recherche en het OM anderzijds was niet goed. Eén van de bij het onderzoek betrokken rechercheurs maakte met de wijkagenten de afspraak dat de persoonsgegevens van verzoeker niet in het strafdossier zouden komen. Maar dit is wel gebeurd. De andere leden van het onderzoeksteam van de recherche en de zaaksofficier bleken niet op de hoogte van deze afspraak. Verder waren de recherche en de zaaksofficier op basis van de inhoud van het proces-verbaal bekend met het feit dat verzoeker anoniem wilde blijven. Zij wisten echter niet dat wijkagent X had geworsteld met de vraag hoe om te gaan met de verkregen informatie. Zij wisten evenmin dat wijkagent X enkel het telefoonnummer van verzoeker in het proces-verbaal had opgenomen om verzoeker te beschermen. Omdat de informatie die verzoeker had gedeeld waardevol was, de situatie urgent was en de persoonsgegevens van verzoeker achterhaald konden worden, hebben de recherche en het OM besloten verder te Rechercheren. De recherche heeft verzoeker in de gelegenheid gesteld om over de zaak te spreken, maar omdat verzoeker dit weigerde, is de informatie uit het proces-verbaal gebruikt. De persoonsgegevens van verzoeker maakten daarmee onderdeel uit van het strafdossier. De recherche en de zaaksofficier hebben nagelaten bij het wijkteam informatie in te winnen over verzoeker, zijn situatie en de reden waarom hij anoniem wilde blijven. De ombudsman is van oordeel dat als gevolg van de gebrekkige communicatie tussen het wijkteam enerzijds en de recherche en het OM anderzijds onvoldoende is stilgestaan bij de vraag of de persoonsgegevens van verzoeker al dan niet in het strafdossier moesten worden opgenomen en welke alternatieven er waren.

De Nationale ombudsman komt daarom tot het volgende oordeel:

de onderzochte gedraging is in strijd met het vereiste van goede organisatie.

De klacht is gegrond.

Beoordeling klachtonderdeel 2: inhoud proces-verbaal

Een politieambtenaar dient integer te handelen bij de uitvoering van werkzaamheden, waaronder het opmaken van een proces-verbaal. Dat is niet alleen een behoorlijkheidsnorm, maar volgt ook uit de 'Beroepscode politie'⁴, waarin is opgenomen dat één van de kernwaarden van de politie integriteit is. Teneinde te waarborgen dat een proces-verbaal inhoudelijk correct is wordt deze op ambtseed of ambtsbelofte opgemaakt en ondertekend.

In dit geval gaat het om een door wijkagent X op ambtseed opgemaakt en ondertekend proces-verbaal met daarin de weergave van de mededelingen die verzoeker volgens wijkagent X heeft gedaan tijdens een telefoongesprek. In het proces-verbaal is onder meer vermeld dat verzoeker bepaalde informatie gaf over Q. Verder staat vast dat verzoeker het proces-verbaal niet heeft ondertekend.

⁴ <https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/algemeen/onderwerpteksten/integriteit/20532-201030-def-beroepscode-boekje-a6-voor-politie.nl-di.pdf>

Hoewel niet kan worden vastgesteld wat er tijdens het telefoongesprek tussen wijkagent X en verzoeker is gezegd, heeft de Nationale ombudsman geen aanwijzingen dat de inhoud van het proces-verbaal onjuist is. Hierbij weegt hij het volgende mee. Ten eerste heeft wijkagent X het proces-verbaal op ambtsead opgemaakt en heeft hij vervolgens altijd achter de inhoud van het proces-verbaal gestaan. Wijkagent X blijft bij zijn standpunt dat de inhoud van het proces-verbaal klopt en heeft openlijk zijn worsteling uitgesproken over wat te doen met de verklaring van verzoeker. Ook wijkagent Y stelt zich, anders dan verzoeker stelt, op het standpunt dat de inhoud van het proces-verbaal juist is. Ondanks dat wijkagent Y niet heeft gehoord dat verzoeker de naam van Q heeft genoemd, heeft verzoeker dit volgens hem wel degelijk gesuggereerd. Daarbij komt dat, anders dan verzoeker stelt, wijkagent Y in het door verzoeker opgenomen telefoongesprek tussen verzoeker en wijkagent Y niet bevestigt dat de inhoud van het proces-verbaal niet juist is. Uit de door verzoeker gekozen en toegestuurde twee opnames van het telefoongesprek met wijkagent Y komt enkel naar voren dat wijkagent Y verzoeker de naam Q niet heeft horen noemen. Voorts is het niet logisch dat verzoeker tijdens het telefoongesprek geen belastende informatie aan wijkagent X gaf, nu politie en OM veel waarde aan de verklaring hechtten. Tot slot is het niet gek dat verzoeker achteraf ontkent dat hij wijkagent X de informatie heeft gegeven. Hij is hierdoor immers in aanhoudende problemen terechtgekomen. Voor zover verzoeker de naam Q tijdens het telefoongesprek tussen hem en wijkagent X niet heeft genoemd, was het naar het oordeel van de ombudsman zorgvuldiger geweest als wijkagent X niet Q had vermeld in het proces-verbaal maar hem had weergegeven op de door verzoeker uitgesproken wijze. Dit betekent echter niet dat moet worden vastgesteld dat de inhoud van het proces-verbaal niet juist is. Niet is gebleken dat wijkagent X het proces-verbaal niet naar eer en geweten heeft opgesteld.

De Nationale ombudsman is daarom het volgende van oordeel:

de onderzochte gedraging is niet in strijd met het vereiste van integriteit.

De klacht is niet gegrond.

Beoordeling klachtonderdeel 3: door de politie getroffen maatregelen

De overheid moet zo snel en slagvaardig als mogelijk handelen. Dat betekent in dit geval dat de politie en het OM, op het moment dat werd besloten om de persoonsgegevens van verzoeker op te nemen in het proces-verbaal, hadden moeten nadenken over het antwoord op de vraag welke gevolgen dit voor verzoeker zou kunnen hebben. Verzoeker had reeds op dat moment moeten worden beschermd. Dat is niet gebeurd. Zoals eerder is benoemd, was de communicatie tussen het wijkteam enerzijds en de recherche en het OM anderzijds niet goed. Wijkagent X wist dat, wanneer bekend zou worden dat verzoeker informatie had gedeeld met de politie, dit waarschijnlijk niet zonder negatieve gevolgen zou blijven voor verzoeker. Maar de recherche en het OM zeiden hier geen weet van te hebben gehad. Verder waren de wijkagenten niet op de hoogte van de beslissingen die werden genomen in het kader van het strafrechtelijk onderzoek en die betrekking hadden op de wijk. Wijkagent X moest er via verzoeker achter komen dat de persoonsgegevens van verzoeker waren opgenomen in het strafdossier. Op dat moment lag deze informatie echter al op straat. Pas nadat publiekelijk bekend werd dat verzoeker informatie had gedeeld met de politie en de eerste steen bij verzoeker door de ruit werd gegooid, spaarde de politie kosten noch moeite om verzoeker te beschermen. Dit was naar het oordeel van de ombudsman te laat. Al eerder had verzoeker moeten worden geïnformeerd over de mogelijke dreiging en had moeten worden gesproken over beveiligende maatregelen.

De Nationale ombudsman ziet geen aanleiding voor het oordeel dat de beveiligingsmaatregelen, vanaf het moment dat ze uiteindelijk werden getroffen, tekortschoten. Uit de door de ombudsman verzamelde informatie over dit punt komt naar voren dat de politie de situatie, vanaf het moment dat bij verzoeker een ruit werd ingegooid, zeer serieus nam. Verzoeker kreeg een noodknop, op het adres van verzoeker was een AOL actief, er werden camera's geplaatst en aan het pand van verzoeker werden maatregelen getroffen die het wederrechtelijk binnendringen of het naar binnen gooien van voorwerpen moesten voorkomen dan wel

vertragen. Verzoeker kreeg ook een vast contactpersoon bij de politie toegewezen. Daarnaast werd op de achtergrond in de wijk onderzoek gedaan naar de ernst van de bedreigingen richting verzoeker. En de situatie werd steeds en gedurende een langere periode door de politie gemonitord. Verzoeker hield daarbij ook langer dan gebruikelijk de beschikking over de noodknop. Tot slot overweegt de ombudsman, wat betreft het standpunt van verzoeker dat de politie onvoldoende heeft gedaan om een urgentie voor een nieuwe woning te regelen, dat die verantwoordelijkheid bij de gemeente ligt. De politie is hiervoor niet verantwoordelijk.

De Nationale ombudsman is het volgende van oordeel:

de onderzochte gedraging is in strijd met het vereiste van voortvarendheid.

De klacht is gegrond.

Conclusie

1. De klacht over het opnemen van de naam en andere persoonsgegevens in het strafdossier is gegrond. De gedraging is in strijd met het vereiste van goede organisatie.
2. De klacht over de onjuiste weergave in het proces-verbaal van wat verzoeker gezegd zou hebben is niet gegrond. De gedraging is niet in strijd met het vereiste van integriteit.
3. De klacht dat de politie onvoldoende heeft gedaan om verzoeker en zijn naasten te beschermen is gegrond. De gedraging is in strijd met het vereiste van voortvarendheid.

Slotbeschouwing

Er zijn verschillende manieren om informatie te delen met de politie. In bepaalde gevallen kan de identiteit van degene die de informatie deelt worden beschermd. Bijvoorbeeld wanneer iemand informatie deelt met het TCI of MMA. Wanneer iemand informatie deelt met een wijkagent kan niet worden gegarandeerd dat de anonimiteit van degene die informatie deelt wordt beschermd.

Deze zaak draait om het dilemma dat kan ontstaan op het moment dat een burger gevoelige informatie deelt met een wijkagent. Enerzijds kan er tussen een burger en een wijkagent een band bestaan waaraan de burger het vertrouwen ontleend gevoelige informatie met een wijkagent te kunnen delen. Anderzijds kan een wijkagent via een burger verkregen gevoelige informatie vaak niet naast zich neerleggen. In de ideale situatie kan een wijkagent een burger, op het moment dat hij op het punt staat gevoelige informatie met hem te delen, een halt toeroepen en hem wijzen op de consequenties van het delen van die informatie en op de manieren waarop informatie anoniem gedeeld kan worden. Dit is echter niet altijd mogelijk.

Op het moment dat een burger eenmaal gevoelige informatie heeft gedeeld met een wijkagent, is het belangrijk dat politie en OM hiermee zorgvuldig omgaan. De wijkagent moet vanuit zijn organisatie worden ondersteund bij de te nemen stappen. En alle professionele betrokkenen, zoals recherche en OM, dienen op de hoogte te zijn van de situatie zodat zij beslissingen die invloed (kunnen) hebben op de getuige welbewust nemen. Daarnaast moet de burger worden geïnformeerd over wat er met de door hem verstrekte informatie gebeurt en welke gevolgen dit mogelijk voor hem heeft. Deze punten lieten in de zaak van verzoeker te wensen over.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Relevante literatuur en wet- en regelgeving

Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:20, eerste lid

Alvorens het verzoek aan een ombudsman te doen, dient de verzoeker over de gedraging een klacht in bij het betrokken bestuursorgaan, tenzij dit redelijkerwijs niet van hem kan worden gevergd.

Wetboek van strafvordering

Artikel 152, eerste lid

De ambtenaren, met de opsporing van strafbare feiten belast, maken ten spoedigste proces-verbaal op van het door hen opgespoorde strafbare feit of van hetgeen door hen tot opsporing is verricht of bevonden.

Artikel 226a, eerste lid

De rechter-commissaris beveelt hetzij ambtshalve, hetzij op de vordering van de officier van justitie of op het verzoek van de verdachte of van de getuige, dat ter gelegenheid van het verhoor van die getuige diens identiteit verborgen wordt gehouden, indien:

- a. de getuige of een andere persoon, met het oog op de door de getuige af te leggen verklaring, zich zodanig bedreigd kan achten dat, naar redelijkerwijze moet worden aangenomen, voor het leven, de gezondheid of de veiligheid dan wel de ontwrichting van het gezinsleven of het sociaaleconomisch bestaan van die getuige of die andere persoon moet worden gevreesd, en
- b. de getuige te kennen heeft gegeven wegens deze bedreiging geen verklaring te willen afleggen.